

เรื่องราวการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

เพราะภาษาอังกฤษมีหลายมิติจึงควรทำความรู้จักกับแนวทางการสอนแบบต่างๆ

เรื่องของการพัฒนาภาษาอังกฤษนั้นมีมิติที่หลากหลายอยู่ ก่อนอื่นผู้เรียนหรือผู้สนใจคิดจะพัฒนาระดับด้านภาษาอังกฤษของตัวเองควรประเมินก่อนว่ามิติที่เราเกี่ยวข้องอยู่นั้นเป็นเช่นไร แบบไหน เพราะหากประเมินคลาดเคลื่อนอาจทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่เหมาะสม

ถ้าคนหนึ่งก้าวเข้ามาแล้วถามว่าช่วยสอนให้เขาพูดอังกฤษได้ไหม เพราะกำลังจะไปมีสามีฝรั่ง นั่นก็หนึ่งมิติของภาษาอังกฤษ ถ้าคนหนึ่งก้าวเข้ามาบอกว่าเรียนอังกฤษไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจ ทำข้อสอบไม่ได้ จะทำเช่นไร ช่วยสอนหน่อยได้ไหม นั่นก็อีกมิติหนึ่ง คนหนึ่งก้าวเข้ามาบอกว่า หนูต้องสอบโทอิคโทเฟลให้ได้คะแนนผ่านเกณฑ์ ใครจะสอนให้ได้บ้าง เรียนกันอย่างไร นั่นก็มิติหนึ่ง อีกคนก้าวเข้ามาว่า หนูจะไปสมัครสอบเป็นผู้ประกาศข่าวภาษาอังกฤษ อยากพูดได้คล่องกว่านี้ แบบสำเนียงดีๆ ช่วยสอนหน่อยได้ไหมนี่ก็มิติหนึ่ง พ่อแม่พาลูกมาหาแล้วบอกด้วยความกระวนกระวายใจว่าวิชาอื่นๆลูกเรียนได้เกรด 4 หมด เหลือแค่อังกฤษได้ 3 กับอังกฤษเสริมได้ 3.5 ทำยังไงดีจะให้เขาเก่งภาษาอังกฤษนี่ก็ถือเป็นอีกมิติหนึ่ง คนหนึ่งขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างในเขตที่มีชาวต่างชาติใช้บริการ บอกว่าให้ช่วยสอนผมคุยกับฝรั่งหน่อยนะ ผมอยากคุยกับเขาได้ พอแค่ใช้ทำมาหากินได้ง่ายขึ้น ไม่ต้องเก่งกาจอะไรมากก็เป็นอีกมิติหนึ่ง เด็กนักเรียนชั้น ม.6 ต่างชนวนชายดั้นร่นกระวนกระวาย เพราะต้องไปเผชิญกับการทำข้อสอบ GAT และวิชาสามัญภาษาอังกฤษร่ำร้องเรียกหาใครๆ สถาบันไหน ครูท่านใด ดิวเตอร์คนไหน ช่วยในเรื่องดังกล่าวนี้ได้บ้าง ก็ถือเป็นอีกมิติ พลเรือนจะสอบเข้ารับข้าราชการครู สอบตำรวจ การสอบ ภาค ก ต้องเจอกับภาษาอังกฤษ ก็ถือว่าเป็นอีกมิติเกี่ยวกับการพัฒนาภาษาอังกฤษ

จะเห็นได้ว่าแนวทางเงื่อนไขและมิติต่างๆของภาษาอังกฤษนั้นมีมากมาย เราใช้ดัชนีชี้วัดตัวใดตัวหนึ่งมากำกับบทบาทการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดนั้นไม่ได้เลย เพราะอาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนทันทีและก็ไม่สามารถนำพาแนวทางต่างๆได้เหมาะสม

สถานการณ์ด้านภาษาอังกฤษของประเทศไทยในภาพรวม ถือว่าไม่ดีเอามากๆทุกการประเมินทุกระดับชั้น ผลสะท้อนออกมาชัดเจนว่าตกต่ำจริง คนไทยจำนวนหนึ่งที่เก่งภาษาอังกฤษแล้ว โดยเฉพาะครูสอนภาษาอังกฤษ หรือคนที่ทำงานด้านภาษาอังกฤษ ก็จึงมักจะมีจิตใจอยากให้คนอื่น (คนไทยทั่วไป) เก่งภาษาอังกฤษเหมือนกับตัวเองที่เก่งได้ ใช้ได้ หวังดีกับคนอื่น เพราะเห็นว่าภาษาอังกฤษเป็นประโยชน์ ถ้าเก่งได้ พูดได้ อ่านได้ หรือใช้งานได้ดี ก็คือจะมีประโยชน์ จึงได้เสนอแนวคิด วิธีการสอนในแบบต่างๆที่ตนเองเชื่อว่าดีแล้วจะช่วยทำให้ผู้เรียนพัฒนาได้

แล้วคำว่าเก่งภาษาอังกฤษ (สำหรับคนไทย) หมายถึงอะไร หากใช้สามัญสำนึกของคนส่วนใหญ่ คำว่า เก่งภาษาอังกฤษ น่าจะหมายถึงสามารถพูดคุยสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้เข้าใจ แต่จริงๆแล้วภาษาอังกฤษในประเทศไทย แบ่งออกเป็นหลายสาย หลายแนวทาง ในที่นี้ จะขอแยกเป็นหลักๆ สองสาย คือ ภาษาอังกฤษสายการพูดคุย สื่อสาร สนทนา กับ ภาษาอังกฤษสายการสอบ การอ่านแปล หรือภาษาอังกฤษเชิงตัวหนังสือนั่นเอง

อาจมีหลายคนคิดว่า คนที่พูดได้ก็น่าจะอ่านออก และเก่งด้านไวยากรณ์ (แกรมม่า) จึงเชื่อว่าหากส่งสัยการบ้านภาษาอังกฤษ แล้ววิ่งไปถามคนที่พูดภาษาอังกฤษเก่งคงจะช่วยทำได้ แต่ข้อเท็จจริงก็คือสิ่งนั้นคิดผิด เพราะคนละเรื่องกันเลย คนที่พูดคล่องแคล่วคุยเก่ง ไม่สามารถสอนการบ้านได้ ในขณะที่เดียวกันคนที่สอนการบ้านได้ อธิบายดี ทำข้อสอบโทอิค คะแนนสูง ก็อาจพูดคุยไม่ได้ คือเจอฝรั่งแล้ววิ่งหนี ไม่กล้าพูดคุยด้วยทั้งที่ตัวเองได้คะแนนสอบภาษาอังกฤษสูงพอควร หรือในมุมมองหลายคนอาจบอกว่าคนนี่เก่งอังกฤษมาก

เพราะว่าภาษาอังกฤษ สองแบบนี้ เป็นคนละเรื่องกัน คนละสายกันเลย เปรียบเสมือนการแข่งขันวิ่งหรือฝึกวิ่ง (แยกเป็นสองแบบคือวิ่งระยะสั้นกับวิ่งระยะไกล) แต่โดยรวมก็เรียกว่าวิ่ง (แข่งวิ่ง) ถ้าถามว่าคนที่วิ่งเก่ง คือ อะไร คนจำนวนหนึ่งอาจบอกว่าคนนี่วิ่งเร็วมาก ได้แชมป์หนึ่งร้อยเมตรซีเกมส์ คนอีกจำนวนหนึ่งคงบอกว่า คนนี้สิ ชนะเลิศวิ่งหนึ่งหมื่นเมตร เก่งกว่าคุณเมื่อก็ หากจับมาวิ่งแข่งกัน ถ้าวิ่งระยะสั้น ก็แพ้คนแรก ถ้าวิ่งระยะไกลก็แพ้คนหลัง แล้วสรุปว่าใครวิ่งเก่งกว่าใคร แล้วใครสำคัญกว่าใคร คนที่วิ่งระยะสั้นได้เร็ว ส่วนใหญ่มักจะไม่สามารถวิ่งระยะไกลได้ดี ในขณะที่คนวิ่งระยะไกลได้ดีก็มักจะวิ่งเร็วไม่เก่ง เนื่องจากจุดเน้นคนละแบบกัน

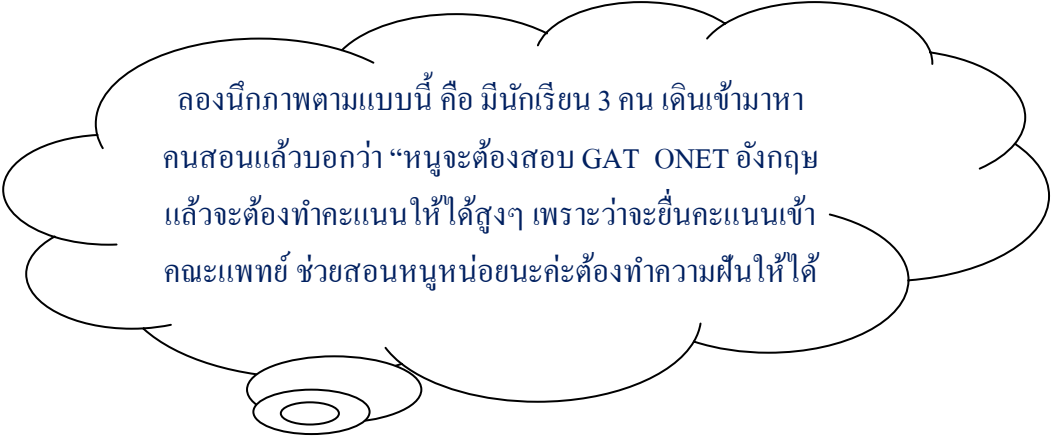
แล้วถามว่าฝึกแบบไหนให้วิ่งเก่ง คนที่ชอบระยะสั้นก็บอกให้ฝึกแบบเทคนิคระยะสั้น สปรินท์วิ่งๆ ลงคอร์ทเข้มข้น เน้นพลัง ขณะที่คนให้ความสำคัญกับการวิ่งระยะไกล ก็แนะนำวิธีฝึกในอีกแบบหนึ่ง เล่นเวทคนละประเภท คอร์ทที่ใช้ซ้อมก็จะคนละอย่างกันเลย เน้นไปที่การวิ่งยาวๆ ฝึกความอดทน ความทนทาน และจังหวะการหายใจเพื่อให้วิ่งเก่งๆ

เรื่องทุกอย่างล้วนมีกลไกและเงื่อนไขของแต่ละแบบอยู่
แต่คนจำนวนหนึ่ง มักนำมาปนกันทั้งที่มันต้องแยกขาด
จากกัน ซึ่งเรียกว่า การคิด วิเคราะห์ แต่ไม่ได้แยกแยะ

การประมวลด้านภาษาอังกฤษก็คล้ายๆ การวิ่งคือมีมิติหลากหลายว่าตกลงจะถามความเก่งในด้านไหน ความเชี่ยวชาญด้านใด ฝึกเพื่ออะไร ใช้ในงานอย่างไร เราจะสรุปรวบเดียวกันไม่ได้ เพราะการพัฒนาจะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เช่น คนที่เก่งด้านการตีสอบ ทางด้านแกรมม่า คนจำนวนมากคงจะบอกว่าคนนี้เก่งภาษาอังกฤษ แล้วหากมีความคาดหวังให้คนดังกล่าวนี้มาช่วยสอนให้ตนเองพูดภาษาอังกฤษหน่อย อยากพูดคุยสื่อสารได้ดี (เพราะเข้าใจผิดคิดเอาเองว่าเขาเก่งภาษาอังกฤษต้องช่วยสอนให้เราพูดได้ดีแน่ๆ) แต่แท้จริงคนที่เก่งดังกล่าวนั้น อาจจะสื่อสารได้ไม่ดี หรือพูดคุยแทบจะไม่เข้าใจเลยก็เป็นไปได้ ยิ่งให้ไปสอนคนอื่นพูดสื่อสารด้วยแล้ว ก็ยิ่งไม่เหมาะสม

คนที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญด้านการพูดคุยสื่อสารหรือสำเนียงสวย (ส่วนใหญ่มักเป็นคนที่พูดได้และไปใช้ชีวิตต่างประเทศมาหลายปี หรือไม่ก็กลุ่มลูกครึ่งหรือครูฝรั่งที่พูดภาษาไทยได้เก่ง) มักจะกล่าวตำหนิกลุ่มครูที่สอนแบบท่องจำ สอนคำศัพท์ สอนอ่าน สอนการแปล (แบบไทยๆ) สอนเพื่อสอบหรือกลุ่มติวเตอร์ส่วนใหญ่ในประเทศไทยว่าสอนผิดวิธี จึงทำให้ภาษาอังกฤษคนไทยอ่อน เปรียบเสมือนคนที่สอนวิ่งระยะสั้น โจมตีว่าให้คนที่สอนเทคนิคการวิ่งไกลนั้น สอนผิดวิธีทำให้อ่อนแอ ทั้งๆที่ความจริงวิธีสอนแต่ละแบบนั้น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและจุดหมายเฉพาะทางกันไป คงไม่มีถูก ไม่มีผิด ฟังประมวลดูว่าอะไรเหมาะสมกับอะไร จำเป็นมากน้อยแค่ไหนให้ทำเพื่ออะไร

เมื่อนำครูสอนภาษาซึ่งต่างทำงานคนละแบบมาคุยกัน อาจารย์สอนภาษาอังกฤษแต่ละท่านมีจุดเน้นในมิติแตกต่างกันมานั่งถกเถียง แสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะวิธีการใดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ได้ผลสัมฤทธิ์จริง อาจารย์ทางสายพูดคุยก็มักจะให้ทัศนะมาที่การว่ากล่าวอาจารย์ทางสายแกรมม่าหรือตำหนิการสอนเพื่อสอบ ในขณะที่ผู้เรียนจำนวนหนึ่งนั้นต้องการแกรมม่าเพื่อใช้สอบและใช้ประโยชน์อื่นๆ ซึ่งจำนวนมากเสียด้วยที่ต้องการใช้ภาษาอังกฤษในมิตินี้ เยาวชนไทยหลายคนไม่ต้องการพูดคุยได้ ไม่ต้องการสำเนียง พวกเขาต้องการอ่านออก เข้าใจเรื่อง แก่ใจทย์ทำข้อสอบได้ นั่นคือความจำเป็นเฉพาะของเขา เราจะมาใช้บรรทัดฐานเอาว่าอย่ามัวแต่เรียนแกรมม่าสิ อย่าสอนเพื่อนำความรู้ไปสอบ หันมาให้ความสำคัญกับการเรียนพูดคุยดีกว่า เช่นนี้ไม่ใช่ ถือเป็นวิธีที่คลาดเคลื่อนและมองเพียงแค่มิติเดียว คงแก้ปัญหาต่างๆไม่ได้แน่นอน (ก็ในเมื่อเขาต้องใช้ภาษาอังกฤษในมิติของการสอบต่างๆ แล้วถ้าไม่สอนเพื่อให้พวกเขาารู้จักกระแสของข้อสอบ พวกเขาจะทำข้อสอบได้ดีไหมละ)

ลองนึกภาพตามแบบนี้ คือ มีนักเรียน 3 คน เดินเข้ามาหาคนสอนแล้วบอกว่า “หนูจะต้องสอบ GAT ONET อังกฤษ แล้วจะต้องทำคะแนนให้ได้สูงๆ เพราะว่าจะยื่นคะแนนเข้าคณะแพทย ช่วยสอนหนูหน่อยนะค่ะต้องทำความฝันให้ได้”

ภาษาอังกฤษดังกล่าวหากจะทำข้อสอบได้ดี แกรมม่าต้องแน่น (เพราะต้องใช้ใน Reading) และวิเคราะห์ structure ต่างๆ ผู้สอนก็ต้องเคลียร์ระบบ tense voice และอื่นๆให้ได้ ลองนึกดูว่า ถ้าในฐานะคนเปิดรับสอนเสริม จะตอบพวกเขา (คนมาถามเรียน) เช่นนี้ใหม่ว่า “ไม่ เราไม่สอน จะสอนกันไปทำไม แกรมม่าไม่สอน เธอจะเรียนไปทำไม ต้องเรียนสนทนา จะเรียนอังกฤษต้องเน้นสนทนา แกรมม่าไม่สำคัญเรียนไปก็ไม่ได้ใช้ สอนทำไม เรียนทำไม” ควรตอบลักษณะนี้ไหม เห็นใหม่ว่าไม่ใช่ คนซึ่งเขาหาที่เรียนเขาก็อยากฟังพาดคนสอนในมิตินี้

กรณีสมมติว่าเราสามารถโน้มน้าว ชักนำให้ครูจำนวนมากหรือผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งหมดหันมาให้ความสนใจเรื่องการพูดสื่อสารหมด ไม่มีใครให้ความสำคัญกับการสอนแบบโครงสร้างหรือสอนเพื่อไปสอบเลยแม้แต่คนเดียว (นี่เพียงกรณีสมมตินะ ซึ่งมันคงเป็นไปได้) แล้วนักเรียนจำนวนมากก็หาทางเรียนเสริมภาษาอังกฤษ โดยมีเป้าหมายว่าจะต้องทำคะแนนสอบเข้าต่างๆให้ได้ ซึ่งการสอบจะเป็นเรื่องของการอ่านเป็นหลัก และการที่จะอ่านได้ดีนั้นต้องอาศัยการรู้ศัพท์ ท่องคำศัพท์ เข้าใจโครงสร้างทางภาษา และข้อสอบต่างๆก็ยังมีระบบการวางเนื้อหาสอบที่เป็นรูปลักษณะของแกรมม่าสลับซับซ้อนอยู่ เช่นนี้ พวกเขาเหล่านี้จะไปหาที่พึ่งใด การสอนในระบบโรงเรียนปกติ ไม่สามารถทำให้ได้คะแนนดีๆจากการสอบแข่งขันต่างๆเป็นแน่ ซึ่งข้อเท็จจริงก็เป็นแบบนี้จริงๆ คือระบบการศึกษาไทยในคลาสเรียน มีเงื่อนไขหลายอย่างที่ทำให้ผู้เรียนไม่มีองค์ความรู้ดีพอ นี่ไงแล้วพวกเขาจะพึ่งใคร เมื่อไม่มีใครสอนแบบเน้นสอบเลย

ขณะเดียวกันผู้เรียนซึ่งไม่ได้สนใจเกี่ยวกับการอ่านหรือแกรมม่าหรือการสอบต่างๆก็จะไปโน้มน้าวหรือชักนำให้เขามาให้ความสำคัญกับการเรียนระบบการอ่าน ระบบแกรมม่าคงไม่ได้ เพราะคนละมิติ คนละเรื่องกันเลย ไม่ได้มีประโยชน์โดยตรงต่อพวกเขามากนักและไม่ได้สอดคล้องกับมิติที่เขาดำรงอยู่ด้วยนั่นเอง ดังนั้น อย่างที่พูดวนตัดสินว่าคนที่สอนแกรมม่าหรือสอนเพื่อสอบนั้นเป็นการสอนผิดวิธี ขณะที่ครูผู้สอนมุ่งเน้นการสอนเพื่อสื่อสารพูดคุย สนทนาให้ได้ (ไม่เน้นแกรมม่า) คือ คนที่ควรชื่นชมยกย่องสรรเสริญแบบนี้ก็ไม่ใช่ว่าไม่ควรคิดกันไปเองว่าเป็นเช่นนั้นสิ เพราะจริงๆแล้วทุกอย่างมีมิติแห่งความสมดุลและความเหมาะสมของแต่ละแบบอยู่

ผู้อ่านลองนึกภาพ ได้ชคนหนึ่งพยายามสอนนักฟุตบอลคนหนึ่งให้ใช้มือจับบอล ให้ฝึกความคล่องแคล่วในการใช้มือเล่นบอล กลับโดนคนอีกมากมายตำหนิว่า เฮ้ย! สอนแบบนี้ทำไม เล่นบอลเขาต้องใช้เท้า ฝึกเตะ ฝึกยิงสิ อ้าว! ผู้เล่นคนนี้เขาเล่นตำแหน่งผู้รักษาประตูนะ ต้องเน้นในทักษะการใช้มือมากกว่าเท้า นั่นไง ฝึกส่วนของเท้าก็ควรฝึกอยู่ด้วย แต่ต้องให้น้ำหนักความสำคัญมาที่วิธีใช้มือเล่นลูก แล้วถามว่าที่เห็นฝึกอยู่นี้ ใจการฝึกกีฬาฟุตบอลใหม่ ก็ใจก็ถือเป็นการฝึกฟุตบอลนั่นเอง นี่ไง ลองนึกภาพตาม

นั่นหมายความว่าผู้เรียนและผู้สอนต้องมองว่าจุดสมดุลของความต้องการของเรานั้นอยู่ที่ไหน อะไร เรียนไปทำไม หลักสูตรที่ออกแบบมา และกิจกรรมการสอนก็จะได้สอดคล้องกับรูปแบบที่ต้องการพัฒนาอย่างเหมาะสมกับผู้เรียน โดยการเลือกสรรเข้าเรียนหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ นักเรียนและผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องถามดูตัวเองก่อนว่าผู้ที่จะเข้ารับการพัฒนาด้านใดหรือคาดหวังภาษาอังกฤษมิติใด ไม่ใช่ถามแบบลอยๆ ถามว่า เราไม่เก่งอังกฤษ ที่ไหนสอนดีบ้าง คำตอบของคำถามนี้จึงไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าตกลงต้องการพัฒนาในรูปแบบใดจริง หลักสูตรของแต่ละสถานศึกษาหรือของครูแต่ละท่านก็มีจุดเน้นในแบบเฉพาะของตนตามแนวคิดและความเชื่อ ซึ่งคงไม่มีหลักสูตรหรือแนวการสอนใดที่ดีที่สุด มีแต่ว่าแนวทางใดที่เหมาะสมกับใครแบบไหน ช่วยเหลือผู้เรียนได้ดีจริงมากน้อยเพียงไหน ขณะเดียวกันก็ไม่มีหลักสูตรใดที่แย่ไปเสียทั้งหมดเพราะแต่ละแบบจะมีคุณภาพของแนวทางหลักสูตรนั้นๆ

รู้หรือเปล่าว่านักเรียนไทยในระบบการศึกษาไทย ภาษาอังกฤษมิติใดเกี่ยวข้องกับพวกเขามากที่สุด และจำเป็นมากที่สุด อย่างตัดสินใจแทนพวกเขา หรือคิดเอาเองแทนพวกเขา ต้องใช้ข้อมูลในการที่จะวิเคราะห์หลักสูตรหรือแนวทางการสอนจริง

แล้วรู้หรือเปล่าว่าคนที่อยู่ในสถานประกอบการ หรือการโต้ตอบสื่อสารกับลูกค้าและผู้รับบริการ ชาวต่างชาติพวกเขาจะต้องใช้ภาษาอังกฤษมิติใดในชีวิตจริง ซึ่งแตกต่างจากมิติของนักเรียนไทยในระบบการศึกษาอย่างสิ้นเชิง ต้องเข้าใจจุดนี้

เอกลักษณ์และความโดดเด่นของการสอนแต่ละสถาบันก็มีของเขา มีจุดเด่นจุดด้อย เช่นไรก็ตามกันตามเรื่องตามราว ตามสภาวการณ์ที่เป็นไป ทุกสถานศึกษาล้วนหวังผลเชิงบวก ต่อผู้เรียนกันทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น เมื่อนักเรียนมัธยมปลายกลุ่มหนึ่ง ตัวเองเรียนอังกฤษไม่เก่ง ทักษะไม่ค่อยดี จึงอยากพัฒนาอยากเก่งขึ้น เพราะเกรงว่าจะทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ดี จึงหาทางยกระดับความรู้ตัวเอง แล้วยังได้ยินเขาบอกกันว่าสถาบันแห่งหนึ่งใจกลางพญาไท สอนได้ดี ก็เข้ามาเรียนลงคอร์สโดยคาดหวังว่าเขาจะช่วยตอบสนองความต้องการและพัฒนา ภาษาอังกฤษขึ้นจนตัวเองทำข้อสอบได้ดี ทำได้พอใจ ซึ่งไม่ได้ประมวณในตัวเอง ไม่ได้คู่มือกับ สถานศึกษาแห่งนั้นว่าเขาเน้นสอนคนที่มุ่งสอบเข้ามหาวิทยาลัย เขาแบบเข้มข้น หลักสูตรเป็น การติวสอบขั้นสูง นัยว่าเนื้อหาเข้มข้นๆ แกรมมาแน่นๆ คำศัพท์เยอะ นักเรียนกลุ่มเรียนเก่ง หัวดี เช่น เด็กจากโรงเรียนเตรียมอุดม มหิดล ฯลฯ หรือกลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยถึง 3.5 ขึ้นไป จึงเข้าเรียน (เพราะพื้นฐานพวกเขาโอเคมาแล้วในระดับหนึ่งแถมหัวดีเรียนรู้อะไรไว ตั้งใจเรียน สนใจใฝ่รู้อย่าง มากด้วย) นักเรียนกลุ่มดังกล่าวเลยบอกว่าสอนได้ดี สอนเข้าใจและได้ประโยชน์จากการสอน ของที่นี่ ทำให้เด็กกลุ่มอื่นๆ เข้าใจคลาดเคลื่อนว่า เขาจะสามารถสอนให้ตนนั้นเก่งขึ้นได้ดีจริง

ในขณะที่ตัวเองมีมิติไม่ถึงหลักสูตรเขา คืออ่อนอังกฤษ ต้องปรับพื้นฐานที่แท้จริงก่อน จึงจะสามารถเรียนกับระบบของเขาได้ดีให้เข้าใจจริง แต่นี่ดันเข้าไปลงเรียนแล้วคาดหวังว่าจะ ช่วยได้ ทำยที่สุดเมื่อองค์ประกอบต่างๆ ไม่สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม ผลสัมฤทธิ์จึงไม่เกิด เรียนไปก็งออยู่ดี ไม่เก่งขึ้นมาได้ จึงเสียเงินเปล่า แต่พวกเขาไม่ควรไปว่ากล่าวให้สถาบันนั้นว่า เขาสอนไม่ดี สอนเร็ว สอนไม่เข้าใจ เพราะนั่นคือรูปแบบที่เขาวางไว้ พวกเขาเน้นเองต่างหากที่ เลือกรเรียนผิดมิติ หรือไม่ประเมินก่อนว่ากระบวนการที่ได้ลงเรียนนั้น เหมาะสมกับตัวเองจริงๆ หรือเปล่า ผู้ปกครองและผู้เรียนซึ่งจะหาเสริมสร้างพัฒนาการด้านภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้อง ประเมินตนเองก่อนว่าต้องการเรียนรู้หรือจะพัฒนาให้ก้าวไปในทิศทางไหน เพื่อจุดประสงค์ใด อันก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกชัดเจนจริงอย่างน่าพึงพอใจ เพราะว่าตัวหลักสูตรต่างๆ ใน ประเทศไทยมีหลากหลายตามแต่ควรเลือกประมวณมิติของจุดประสงค์แห่งการพัฒนานั้นและ ประเมินความเป็นไปได้ให้ครอบคลุมทุกเรื่องซึ่งเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ที่สำคัญต้องประมวณมิติอื่นๆ โดยเฉพาะหลักความจริงด้วยว่าจะอำนวยความสะดวกกับสิ่งที่คิดและคาดหวังได้ดีจริงหรือเปล่า

ข้อมูลจริงจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียน มีพระรูปหนึ่ง (เราเรียกง่าย ๆ ว่าหลวงพี่) มาขอเรียนภาษาอังกฤษกับผู้เขียน เขาละหยุดคิดนิดหนึ่ง..... ตึก ตึก ตึก ตึก...โอเคเมื่อคิดแล้วลองเดาสิ ว่าพระเจ้าต้องการอะไรจากการมาเรียนกับผู้เขียน นั่นแน่ หลายคนก็เดาถูก แต่ผู้อ่านอีกหลายคนก็เดาผิด หลุดโลกไปเลย อ้อเดาเลยมารู้กันเลยดีกว่า เพื่อวิเคราะห์เรื่อง

หลวงพี่ไม่ได้ต้องการอะไรมากไปกว่า การจะรู้ว่า participial phrase มันคืออะไร compound sentence, direct object, indirect object , core part , adverb clause, geround ,และอื่นๆที่เป็น grammar ล้วนๆ ด้วยเพราะหลวงพี่กำลังศึกษาระดับปริญญาโทอยู่ คือแบบพูดอะไรมาที่มหาวิทยาลัย หลวงพี่มันหมด (ก็แน่ละ เพราะหลวงพี่ยังไม่รู้จักแม้กระทั่ง present simple tense ธรรมดาแน่แหละ กลุ่ม clause เบื้องต้นก็ไม่รู้ โครงสร้างระดับพื้นฐานๆ ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายในบทแรกๆของตำราเล่มนี้ ก็ยังไม่รู้อะไรเลย เพียงอ่านออก แปลได้ง่ายๆ เช่น She walks to a market with her mom. ได้เท่านี้ ตอนก่อนเริ่มต้นมาพบผู้เขียนครั้งแรก

หลวงพี่ดูเหมือนอยู่ไม่ได้แล้วชีวิตนี้กับภาษาอังกฤษ ต้องหาทางทำยังไงก็ได้ให้รู้บ้าง จะว่าเป็นความโชคดีหรือไม่ (ก็ไม่รู้เหมือนกัน) หลวงพี่จับพลัดจับผลูได้มาเรียนกับผู้เขียน ภายในระยะเวลาเพียง 16 ชั่วโมงการเรียนโดยประมาณ จากที่แทบจะไม้อะไรเลย หลวงพี่สามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้ถูกหมด (หรือเกือบหมด) ตอบแบบเข้าใจที่มาที่ไปของคำตอบด้วยกระบวนการความรู้

My sister has been reading the book which I brought for her in her bedroom for many hours. She was called by our mother, but she didn't care anything.

ทั้งหมดที่เห็นมีก็ clause แล้วชื่อ clause อะไร, เห็นประโยค compound sentence ใหม่ ส่วนไหนที่บ่งชี้ความเป็น passive , บอกชื่อ tense ทั้งหมดที่เห็นเหล่านี้มีลี ชื่ออะไรบ้าง ประโยคแรกเป็น complex sentence ใจใหม่ ถ้าไม่ใช่แล้วเป็นอะไร , relative pronoun อยู่ตรงไหน ชี้ให้ดูหน่อย , บอกมาหน่อยว่าในข้อความนี้มี possessive adjective อยู่กี่คำ called เป็นกริยาช่องที่เท่าไร แล้วตัว helping verb "was" นั้นแสดงอะไรบ่งชี้ถึงอะไรอยู่

หลวงพี่ตอบคำถามลักษณะนั้นถูกเกือบหมด หรือบางครั้งก็ถูกหมดสำหรับการทดสอบหรือประเมินผลที่คล้ายๆแบบนี้ เมื่อเป็นโครงสร้างทางภาษาที่มีความยากระดับง่ายจนถึงระดับปานกลาง หลวงพี่ตอบถูกสบายๆ เหมือนปอกกล้วยเข้าปาก ทั้งๆที่เมื่อย้อนไปประมาณแค่ไม่กี่สัปดาห์ก่อนหน้านี้ ตอบไม่ได้เลย หรือไม่รู้จะตอบอย่างไร สุ่มๆมั่วไปเลย ตัวอย่างเช่น

1. She _____ for this company for four years.
a. work b. works c. is working d. has worked
2. Johnson _____ behind a building because of his money.
a. kill b. killed c. was killed d. is killed
3. I don't know the boy _____ mother teaches us English.
a. who b. whom c. whose d. which
4. Why _____ you lived here for a long time?
a. do b. have c. are d. did
5. Jimmy and John _____ to a cinema last Sunday.
a. go b. goes c. went d. has gone
6. The students have been _____ by their teacher.
a. punish b. punished c. punishing d. punishes
7. I don't understand _____ you said.
a. what b. where c. whose d. which

คำถามเหล่านี้ หลวงพี่ตอบได้หมด และสามารถอธิบายหรือบอกเหตุผลได้ด้วย ความเข้าใจว่าทำไมจึงตอบแบบนี้ ได้แก่ตอบข้อ d c c b c b a ตามลำดับ แต่ก่อนหน้าที่จะมาเรียนกับผู้เขียน ตอบไม่ได้เลยสักข้อ ไม่รู้จะเลือกคำตอบเช่นไรให้ถูกต้อง

ณ จุดนี้ หากมีใครมาเป็นผู้เขียนสอนหลวงพี่ ตั้งแต่เริ่มต้นเลย (ซึ่งผู้เขียนก็สอนเริ่ม เหมือนกับตำราอธิบายเล่มนี้นั่นเอง สอนปูรากฐานมาจากชั้นตอนที่ 1 มาเรื่อยๆ) จนเกิดเป็น กระบวนการรู้ดังกล่าว เมื่อเรียนกันมาได้สักกระยะราวเดือนที่สอง (ชั่วโมงที่ 10 ของการเรียน) หากใครมาฟังผู้เขียนอธิบาย อาจสายหัว โดยเฉพาะกลุ่มอาจารย์สอนภาษาลูกครึ่งหรือครูฝรั่ง พุดไทยได้หลายท่าน คงมาขึ้นกอดอกดู แล้วคิด (แต่ไม่พูด) หรือบางทีก็คิดด้วยพูดด้วยว่าสอน อะไร สอนทำไม สอนแล้วได้อะไร สิ่งนั้นมีอะไรในสาระแก่นสารกับชีวิตใหม่ ทำไมต้องมาสอน เรื่องราวอะไรแบบนี้ เพราะภาษาที่ผู้เขียนสื่อสารในการอธิบายให้หลวงพี่จะเป็นประมาณนี้คือ

“หลวงพี่เห็นประโยคนั้นใหม่ครับ ประโยคแรกชื่อ tense อะไร แล้วหลวงพี่เห็นประโยคที่ สามใหม่ tense อะไร เห็นใหม่ว่ามันเป็น present perfect ทั้งสองข้อเลยนะ แต่ทำไม หน้าตาไม่เหมือนกัน ข้อสามเพราะมันเป็น passive ไง แต่จะนั้นผมถามว่าข้อที่สามกับข้อที่ หก หน้าตาคล้ายกันหรือเกือบเหมือนกันแต่จริงๆต่างกันแทบทุกอย่าง เพราะว่า tense ก็ ต่างกัน voice ก็ต่าง ความหมายยิ่งต่างไปเลย เพราะข้อหก ทอมเป็นคนไปทำเขา แต่ข้อ สามทอมเป็นคนที่ถูกตีหรือเจ็บใจ ถูกไหมครับ ข้อหกมันเป็น present perfect con ไง และ voice มันเป็น active หน้าตาเลยดูคล้ายหรือเกือบเหมือนกับข้อสามเลยแต่ข้อสามนั้น เป็น passive ซึ่งมีชื่อว่า present perfect กริยาแท้จึงเป็น punished เป็นกริยาช่องที่ 3”

หลวงพี่ผงกหัวจิกๆ ด้วยความเข้าใจ ด้วยความรู้สึกปิติว่า อ้อ เป็นอย่างนี้เอง มิน่า หลวงพี่ ฟังแล้วเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนอธิบายได้ดี รู้สึกปลาบปลื้มยินดีปรีดาที่รู้ว่าประโยคแต่ละแบบมี ลักษณะต่างกันแบบนั้น แบบนี้ สังเกตจากตรงนั้น ตรงนี้ จึงก่อเกิดเป็นความเข้าใจ ชื่นชอบ

เหตุที่ฟังเข้าใจเพราะผู้เขียนสอนปูรากฐานมาอย่างเป็นระบบตั้งแต่เริ่มต้น จึงฟังการ อธิบายลักษณะดังกล่าวนั้นได้เข้าใจ และเช่นเดียวกันกลุ่มลูกศิษย์ประมาณ ม.ต้นหรือประถม ะดับ ป.6 ที่เรียนกับผู้เขียนมาต่อเนื่องอย่างน้อยได้สองถึงสามเดือน ก็ฟังประโยคการอธิบาย พวกนั้นได้เข้าใจ ไม่ได้รู้สึกตกใจกับภาษาที่ใช้สื่อสารออกมา อารมณ์ประมาณว่า “ครูพูดอะไร มาเพี๊ยะ เพี๊ยะ อะไร เดอะ ว้อยซ์ แอคทีฟ แอ็คท่า งหมด” แบบนี้ไม่ใช่ะ ไม่ใช่ว่าเพ็งโผล่มา เจอกันใหม่นั้น อยู่ดีที่ผู้เขียนก็ไม่อธิบายด้วยภาษาลักษณะนี้หรอก ไม่เช่นนั้นผู้เรียนคงมีต้นตี่บ ต้องสอนปูพื้นฐานตามระบบมาก่อนจึงอธิบายด้วยถ้อยคำดังกล่าวนี้ได้พวกเขาฟังเข้าใจง่าย

ซึ่งแน่นอนว่าคนที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษดีในระดับหนึ่ง ก็ไม่ได้ตกใจในภาษาที่ผู้เขียนอธิบายนั้น และหลายคนยังสามารถจินตนาการออกได้ด้วยว่าข้อหนึ่งประโยคน่าจะเป็นอย่างไร ส่วนข้อสาม ข้อหก น่าจะเป็นประโยคแบบไหน หลายคนนึกภาพออกด้วยซ้ำนะแค่ฟังคำอธิบายดังกล่าว แต่ว่าคนไทยหรือเยาวชนไทยส่วนใหญ่คงสายหัว “พูดอะไรอยู่นั่นแหละ”

ดูคำอธิบายให้กับหลวงพี่ต่อ ตัวอย่างเช่น “หลวงพี่เห็นใหม่ว่าข้อนั้นมี gerund ซึ่งเขาเรียกว่า participial ส่วนข้อนั้นแหละ ที่เป็นกริยาช่องที่สาม มันคือ participle นั้นแหละที่หลวงพี่ฟังอาจารย์เขาสอนไม่เข้าใจ มันมีแค่นี้เอง geround ก็คือ กริยาช่องที่ 1 ซึ่งมาเติม ing เพื่อให้มันทำหน้าที่หรือมีลักษณะเป็น noun นั่นเอง เขาเรียกชื่อมันว่า gerund แล้วก็สังเกตไหม ข้อนั้นมี clause ด้วย ถามว่า ใช่ noun clause ไหมหรือเป็น adverb clause กันแน่ จากนั้นก็อธิบายต่อเลย บรา บรา...” หลวงพี่เข้าใจและรับรู้ถึงวิธีการอธิบายนั้นได้ความรู้สึกปลื้มปิติยินดีเกิดขึ้นในใจอย่างท่วมท้น เพราะก่อนหน้านี้ราวๆไม่กี่สัปดาห์ไม่รู้จะไรอย่างมาพูดเจอร่งเจอรันอะไร ยังไง ไม่รู้ แต่ตอนนี้เริ่มจับทิศทางได้ดี เริ่มเห็นอะไรต่อมิอะไร

คำถามที่ฝากให้ลองคิดคำตอบว่า ควรจะชื่นชมผู้เขียนหรือควรจะตำหนิผู้เขียนใหม่ว่ามัด แต่สอนแกรมม่าอยู่นั่นไม่สอนให้พูดคุยสื่อสาร ไม่เห็นมีประโยชน์อะไรเลย ลองดูต่อไปนี้

“หลวงพี่ ถ้าผมให้ย้อนเวลากลับไปเมื่อสองเดือนก่อน คือไม่ต้องมาเรียนแบบนี้ แต่ให้ไปเรียนกับครูฝรั่งหรือครูที่เขาสอนหลวงพี่พูดคุยได้ดีเลย แต่ไม่เข้าใจอะไรเหล่านี้ หลวงพี่เอาใหม่” หลวงพี่บอก “ไม่เอา” “ถ้าฉันเอาใหม่ เสร็จใจเหมือนเมื่อกี้ แต่แถมตั้งคิให้ด้วยเดือนละสองพัน หลวงพี่เอาใหม่” ยังยืนยันคำเดิม “ไม่เอา ขอแบบนี้ อยากรเรียนแบบนี้ แบบนี้แหละ ปลื้มมาก”

ลูกศิษย์ของผู้เขียนอีกคนหนึ่งเป็นหนุ่มอายุ 24 ปี กำลังอยู่ระหว่างศึกษาต่อปริญญาโทเช่นกัน ก็มีโอกาสเสาะแสวงหาการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งที่บ้านของเรามีฐานะดีพอสมควรนะ จบจากมหาวิทยาลัยเอกชนมีชื่อมา และศึกษาต่อเนื่องปริญญาโท เขาเคยไปเรียนคอร์สภาษาอังกฤษต่างๆ ใจกลางกรุงเทพฯ มาแล้ว ทั้งหลักสูตรของสถาบันชั้นนำต่างประเทศหรือที่ว่าต่างๆกันนี้เอง

เขาเรียนมาหมดแล้วตั้งแต่ช่วงเป็นนักเรียน ม.ปลายจนจบปริญญาตรี น่าจะลงคอร์สไปหมดไม่ต่ำกว่าสี่ห้าแสนแล้วได้ นับรวมกันทั้งหมดเฉพาะการเรียนพิเศษเรียนเสริมและเรียนกับสถาบันต่างๆนอกเวลาเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษของเขา บางแห่งลงคอร์สถึงห้าหมื่นสำหรับการเรียนเพียงเจ็ดเดือนในสถาบันสอนภาษาชื่อดัง แล้วทำไม ณ ตอนที่เขามาหาผู้เขียนเขาจึงยังมีศักยภาพด้านภาษาอังกฤษที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก พูดคุยไม่เข้าใจ ฟังและพูดกลับ ได้เพียงประโยคง่ายๆเท่าเด็กระดับประถมหรือ ม.1 – ม.2 ที่เป็นศิษย์ของผู้เขียนเท่านั้น จากประโยคนี้

1. She has worked for my company since last year.
2. He was blamed because of his guilty.
3. The manager whose car was stolen will buy a new car.

ถามว่า รู้ไหมประโยคไหนเป็น present perfect / clause คือ ส่วนไหน ข้อไหนมี clause / เห็น passive ไหม มีสองตำแหน่ง บ่งชี้ความเป็น passive / worked blamed เป็นกริยาช่องที่เท่าไรกัน / ข้อไหนที่ไม่มี possessive adjective หรือ adjective แสดงความเป็นเจ้าของ

ทำไมเขาไม่สามารถตอบได้สักข้อ ไม่รู้ว่าเอาคำตอบมาจากไหน มองจากตรงไหน อย่างไร แต่เมื่อผู้เขียนสอนเขาไป ราวๆ 12 ชั่วโมง นับจากวันแรกที่สอน ทำไมเขาจึงตอบได้หมดจด ถูกทุกคำถาม ทั้งรู้วิธีหาคำตอบด้วยว่ามองแบบไหนอย่างไร ระบบ tense voice clause เขาฟังภาษาเดียวกันกับที่ผู้เขียนอธิบายให้ลูกพี่ฟังได้เข้าใจ ว่ากำลังพูดถึงอะไร ประเด็นไหน ผู้เขียนถามว่าจากที่เรียนมา 12 ชั่วโมง รู้ระบบพวกนี้เข้าใจชัดเจนขนาดนี้ ถ้าผมให้ย้อนเวลากลับไปไม่ต้องมาพบผม ไม่ต้องได้ความรู้พวกนี้ คุณจะเอาไหม ผมแถมตั้งค้ให้อีกสองแสนถ้าย้อนกลับไปได้ ไม่เคยมาเจอกัน และชีวิตนี้ไม่มีโอกาสเจอกัน เรียนแบบนี้ รู้แบบนี้ คุณจะเอาไหม ทำไมเขาจึงตอบว่า “ไม่เอา” จะเอาแบบนี้ ต้องการแบบนี้ นี่แหละใช่แล้ว ยินดีมากที่สุดแล้ว

เห็นไหมว่าจริงๆแล้ว มันไม่ได้มีอะไรตายตัวว่าอะไรผิด อะไรถูก มีแค่ความต้องการจริงๆคืออะไร จุดไหน ต้องการเรียนรู้ไปเพื่ออะไรซึ่งเรียกว่าความเหมาะสม เราจะมาพิพากษาว่าคนๆหนึ่งผิด เพราะคิดหรือมีแนวทางไม่เหมือนตน ไม่ได้ นั่นเป็นวิธีคิดที่ไม่ควรไปตัดสินเอง แค่คิดยังไม่พอ ยังไปด่า ไปตำหนิเขาอีก ทุกอย่างทุกเรื่องนั้นต่างมีมุมและมีมิติของมันเองอยู่ เราจึงควรดูปัจจัยเงื่อนไขต่างๆว่าสอดคล้องกันอย่างไรด้วยนั่นเอง ประเด็นนี้สำคัญก็มากทีเดียว

ทีนี้เมื่อก็พูดถึงกรณีหลวงพี่ที่มาให้ผู้เขียนสอนภาษาอังกฤษให้ แต่ก็มีอีกคนหนึ่งเป็นผู้หญิงวัยผู้ใหญ่แล้ว มาขอให้ผู้เขียนสอนภาษาอังกฤษให้เหมือนกัน (คำขอเดียวกันเลยนี่นา) คือขอให้ช่วยสอนภาษาอังกฤษให้ แล้วผู้อ่านคิดว่าผู้เขียนจะสอนและอธิบายเหมือนกับที่สอนให้หลวงพี่ไหมละ ไม่เลย ต่างกันมาก เพราะเขามีเป้าหมายอยากพอจะพูดคุยสื่อสารภาษาได้ เนื่องจากกำลังจะไปมีสามีฝรั่ง ว่าที่สามีเลยโอนเงินมาให้ แล้วรีบไปเรียนภาษามาเดี๋ยวนี้เลย

นั่นไง ผู้เขียนก็ต้องสอนการพูดสื่อสาร ถูกผิดอะไรก็ไม่ควรไปคิดกังวล ทำยังไงก็ได้ให้สื่อสารได้เข้าใจ ก็เน้นไปที่คำศัพท์และสำนวนพื้นฐานทั่วไป ให้เขาใช้พูดจริงแบบสบายใจ เช่น Where แปลว่าที่ไหน Where you go? you go where? ก็คงใช้ได้พอกัน ไม่ต่างมากนัก What's up? I don't know. I don't like fish. Can we have dinner together? อะไรทำนองนี้ ผิดโครงสร้างบ้าง อะไรบ้าง ก็ไม่เป็นไร ให้เขารู้สึกว่าการสื่อสารไม่ได้เป็นเรื่องที่น่ากลัวขนาดนั้น สักพักเขาก็เริ่มปรับการเรียนรู้อุ้ได้ กล้าพูด และดูๆไปก็จะใช้สื่อสารได้ดี ผู้อ่านคิดว่าจะได้ยินคำอธิบายด้วยถ้อยคำแบบว่า present perfect หรือ passive voice อะไรแบบนี้จากปากผู้เขียนไหมละ ไม่มีหรอก เจอร์ม เจอร์มัน อะไร เขาไม่สนใจ เขาไม่เอาทั้งนั้น แอดดวง แอดเวิร์บอะไร ไม่ต้องมาเจียดกลายผ่านใกล้ ไม่ได้มีผลดึงดูดให้อายารู้สึกไปของแหวะ

เพราะภาษาอังกฤษในประเทศไทย มีมิติต่างๆที่หลากหลาย ผู้เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องประมวลมิติต่างๆเสียก่อนว่าเพื่ออะไร ยังไง เหมาะสมลงตัวเช่นไร มิเช่นนั้นการพัฒนาที่ผิดทิศทาง

ถ้าใครสักคนจะถามว่าผู้เขียนเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษสายไหน บอกได้เลยว่าผู้เขียนไม่ได้เป็นอาจารย์สอนภาษาสายแกรมม่าหรือสายพูดคุยสื่อสารแต่เป็น “สายแห่งความจริง” โดยเน้นการทำงานหลักไปที่การสอนภาษาอังกฤษสำหรับเยาวชนคนไทยในระบบการศึกษาไทย “I am not a God. I am not a Legend. I am not a Hero. I am the Truth.”